

REMISSVAR PÅ SLUTRAPPORTEN AV SEKOS ORGANISATIONSUTREDNING

Seko Lokförarna SJ Stockholm/Hagalund

Inledning

Vi är en klubb som organiserar lokförare vid SJ AB i Stockholmsområdet. Detta är vårt remissvar på slutrapporten av Sekos organisationsutredning. För att sätta in vårt remissvar i ett sammanhang behöver något nämnas om vår klubbs fackliga arbete.

I vår klubb finns ungefär 160 aktiva medlemmar, som enligt vår uppfattning har ett stort förtroende för styrelsen. En dag i veckan håller fackexpeditionen öppet. Dit kommer en ström av medlemmar för att fråga saker om kollektivavtalet, berätta om något som hänt på jobbet, rapportera om brott mot arbets-tidsregler, anmäla sig till medlemsaktiviteter eller bara säga hej. Vi har en egen medlemstidning för den lokala arbetsplatsen. Den får många gånger fötter och färdas till andra SJ-arbetsplatser runtom i landet, med hjälp av både arbetskamrater ur andra yrkesgrupper och från andra orter där SJ har stationerad personal. Utöver att hålla expeditionen öppen och skriva facklig information pågår det vardagliga fackliga arbetet löpande. Det kan innebära att planera och hålla kollektivavtalsutbildningar, fånga upp och hantera vad medlemmarna tagit upp på medlemmöten, hantera personärenden och sköta vissa förhandlingar. Vi granskar turer både i förväg och vid trafikstörningar. En stor del av arbetet innebär att ha örat mot rälsen och vara uppmärksam. Vad tycker medlemmarna är viktigt? Vilket stöd behöver de av oss? Alla som är förtroendevalda i klubben återfinns i lokföraruniform ute på tågen under stor del av arbetsveckorna. Vi är en medlemsnära klubb där allt arbete vi utför är facklig kärnverksamhet.

Från vår horisont är vi oroade över organisationsutredningen vad gäller hanteringen av klubbar som vår. Vi skulle, enligt förslaget, upphöra att vara en klubb för att i stället bli en sektion under Seko SJ. Seko SJ är i dag förhandlingsorganisationen med ett antal klubbar under sig, men skulle i framtiden bli en klubb med flera sektioner under sig. Trots en aktiv, uppskattad och medlemsnära verksamhet riskerar vår klubb att bli upplöst. Vi har svårt att se hur vår verksamhet skulle kunna fortsätta som den gör, och med samma energi, i en sektion där vi till exempel inte har egna ekonomiska resurser.

Men, Seko är större än vår klubb. Därför har vi valt att titta på organisationsutredningen i sin helhet. Det vi ser bekymrar oss.

- Vi ser en utredning som genomsyras av att man tittat mer på de delar av Seko som fungerar mindre bra, än låter sig inspireras av goda exempel. Vi ser att man istället för utbildningsinsatser och uppsträckning där så behövs, i stället väljer att klippa i helheten.

- Vi ser en rapport som på många punkter saknar tydliga belägg och källhänvisningar till hur man kommit fram till de slutsatser som dras.
- Vi ser inga svar på hur dessa stora förändringar ska genomföras, vad de kommer att kosta, eller några konkreta exempel på *hur* det kommer att spara några pengar.
- Vi ser risker för centralisering, toppstyrning och minskad medlemsdemokrati där motsatsen hävdas.
- Vi befarar att många som idag är förtroendevalda och engagerade helt enkelt kommer att tappa lusten att vara det, med utträden ur förbundet som följd.
- Vi kan inte se hur organisationen ska bli mer medlemsnära av att man försvagar medlemsnära förtroendevalda.

Detta remissvar innehåller, utöver denna inledning, några mer djupgående reflektioner kring ovanstående sammandrag, och slutligen en sammanfattning.

Utredningen och dess tillvägagångssätt

Organisationsutredningen tar avstamp i hypotesen att otydligheten i Sekos organisation är ett problem för medlemmen och att den påverkar medlemmens demokratiska inflytande negativt. Vi ställer oss frågande. Är organisationsstrukturens eventuella otydlighet verkligen så intressant eller viktig för medlemmen? Vi menar att det viktigaste för den gemene medlemmen är en stark lokal verksamhet, vilket på arbetsplatsen utgör grunden till medlemsinflytande i organisationen. Hur Seko är organiserat är fritt för alla att tillägna sig kunskap om, ifall intresse finns. För att dra en parallell till vår yrkesroll är vi lokförare fullt kapabla att på ett säkert sätt framföra tåg utan att veta hur tågets motor i detalj är uppbyggd.

Av anledningen att medlemmen är utgångspunkten i utredningen ser vi det som problematiskt att arbetsgruppens representanter tvingats representera många tusentals medlemmar var. Kunde medlemmen i större utsträckning ha haft möjlighet att påverka utredningen? Rapporten redogör inte i närmare detalj för vem eller hur många medlemmar som har intervjuats. Har medlemmar över huvud taget tillfrågats? Vidare bör man ställa sig frågan hur väl rapportens förslag rimmar med arbetsgruppens direktiv och fokus på medlemsnärlighet, demokrati och facklig verksamhet på arbetsplatsen.

Rapporten konstaterar att vissa delar av Seko i dagsläget fungerar väl medan andra delar fungerar mindre bra. Den säger ingenting om *vad* det är som gör att vissa delar fungerar väl. Har man alls försökt dra lärdom genom att studera engagerade regioner eller intervjua lokalt förtroendevalda och medlemmar? Det framkommer inte. Att granska till exempel välfungerande klubbar hade kunnat leda till fler positiva förslag som strävar efter att förbättra och utveckla de delar som fungerar mindre bra – snarare än att, som i förslaget, vingklippa fungerande verksamhet.

Att Seko samlar branscher och yrkesgrupper med olika behov och förutsättningar är ett faktum. Detta beskrivs ofta som en spretighet som gör förbundet svårstyrt. Vi tror att arbetsgruppens förslag om att försöka linjeorganisera förbundet är dömt att misslyckas. Inte minst framgår detta av arbetsgruppens egen rapport som föreslår en ”linjeorganisation” – klubb-bransch-förbund – samtidigt som den konstaterar att ”vi har för olika förutsättningar för att kunna organisera oss på samma sätt”. Kanske är det ett större problem att man med denna utredning försöker likrikta förbundets olikheter? Man kan ställa sig den retoriska frågan: Är det möjligt eller ens önskvärt att försöka trycka in fyrkantiga klossar i trekantiga fack?

De förslag som rapporten mynnar ut i ska bidra till Sekos övergripande mål om ”en ekonomi i balans”. Vi ställer oss frågande till varför ingen hänsyn tagits till förslagets ekonomiska konsekvenser. Frågan om resursfördelning ligger enligt rapporten utanför arbetsgruppens direktiv, och arbetsgruppen konstaterar att ordentliga konsekvensanalyser måste göras innan något beslut kan tas. Följaktligen borde en ekonomisk analys ha genomförts innan förslagen skickats ut på remiss.

Slutligen gör rapporten mängder av konstateranden helt utan referenser; man underbygger inte sina påståenden. I en demokratisk organisation måste legitimitet vara av största vikt. När man går fel med något så grundläggande som källhänvisning blir det svårt att se rapporten som legitim.

Stadgar och instruktioner

Stadgarna är vårt förbunds lagbok och bestämmer således hur vår organisation måste fungera. I sin rapport skriver arbetsgruppen att de ser ett behov av ”komprimerade stadgar”. Man vill också komplettera stadgarna med ”instruktioner för de olika delarna av organisationen”. Detta ska innebära ”en möjlighet för förbundsstyrelsen att göra förtydliganden och justeringar av instruktionerna under kongressperioden”. Dessa formuleringar ser vi som så allvarliga att de förtjänar en egen rubrik i vårt remissvar. Vi är mycket bekymrade över arbetsgruppens tankegångar. Att på detta sätt mjuka upp stadgarna och ge förbundsstyrelsen möjligheten att bestämma hur de ska tolkas – utan att ta vägen över kongressen – vore direkt odemokratiskt. Vårt att påpeka är att detta i rapporten inte förmedlas som ett konkret förslag och det tas heller inte upp bland de samlade förslagen i slutet av arbetsgruppens rapport. Detta stora ingripande i stadgarna nämns i stället mest i förbifarten. Det ser vi som anmärkningsvärt.

Risk för toppstyrning och centralisering?

Rapporten menar sig ha haft fokus på ”medlemmarnas intresse, det demokratiska inflytandet och på den fackliga verksamheten på arbetsplatsen”. Samtidigt framkommer en sorts fixering vid att verka för att antalet juridiska personer i förbundet ska minska. Vi har svårt att förstå anledning till detta. Att vara en juridisk person ser vi som en garanti för den lokala självständigheten och den medlemsnära verksamheten. Vi kan inte annat än att hoppas att utredningen

inte menar att lokal självständighet är något dåligt. Vidare bör inte det faktum att vi klubbar är juridiska personer tynga förbundet ekonomiskt i nämnvärd omfattning. Om det är så att man anser att den administration som uppstår kring juridiska personer är en belastning menar vi att detta bör kunna lösas på andra sätt. Till exempel genom riktade utbildningsinsatser i de delar av Seko där det fungerar mindre bra – precis som den externa utredaren pekar på i sin rapport – och inte att plocka bort ett stort antal juridiska personer i ett svep. Genom den föreslagna minskningen av antalet juridiska personer flyttas möjligheterna till verkligt demokratiskt inflytande högre upp i organisationen och längre bort från medlemmen.

Olika delar av organisationen har olika vägar till inflytande vid kongressen. Att vissa delar av organisationen kan anses ha fler vägar till inflytande är självfallet problematiskt; en snedfördelning av inflytande bör korrigeras. Lösningen på denna problematik kan dock inte vara att minska denna medlemsgrupps möjlighet till inflytande. Som facklig organisation borde vi veta bättre än detta – det vore som att vid en löneförhandling lägga fram den lägsta lönen i kollektivet som riktmärke snarare än en högre.

Utredningen genomsyras dessvärre av denna vilja att strypa inflytandet för välfungerande delar av organisationen i stället för att ge förslag på hur man kan öka viljan till inflytande bland mindre välfungerande delar. I dag finns det till exempel många klubbar som inte skriver motioner till kongressen trots att de har flertalet vägar att tillgå. Vår energi borde läggas på att uppmana fler att utnyttja sina demokratiska möjligheter i stället för att minska påverkansmöjligheterna för andra. Lösningen får aldrig vara att förflytta makten uppåt. Vi ställer oss frågande till hur förslaget *inte* ska ses som en centralisering, när medlemmarnas pengar och inflytande flyttas högre upp i organisationen.

Branscher och regioner

Rapporten presenterar förslaget att till stor del ersätta regionerna genom att etablera och utveckla branschorganisationer som ska utföra mycket av det arbete som i dag utförs i regionerna. Vi ser positivt på idén om att utveckla branschorganisationerna, då också vi är av uppfattningen att många av Sekos medlemmar identifierar sig med andra medlemmar i sin bransch. Men vi menar att detta inte ska ske på bekostnad av andra delar av organisationen – såsom välfungerande regioner och Seko Sjöfolk.

Vi oroar oss också över hur den geografiska spridningen i representationen vid kongressen ska säkerställas, då regionerna enligt förslaget fråntas sin kongressrepresentation. Vad garanterar att inte alla branscher skickar en övervikt av ledamöter från exempelvis Stockholm, till kongressen? Ska vi inte längre ha en garant för att hela landet representeras i vårt högsta beslutande organ? Välviljiga tankar om representation kan i verkligheten bli något helt annat om det inte finns garantier. Vidare kan man ställa sig frågan var i landet branschkontor kommer att inrättas samt var den anställda personalen skulle bo. Vi ser en risk att det blir en koncentration kring storstadsområdena i södra Sverige.

Branschorganisationerna kommer enligt förslagen i utredningsrapporten att få många fler arbetsuppgifter och ansvarsområden jämfört med vad de har i dag. Hur har man tänkt säkerställa att branschorganisationerna maktar med den ökade arbetsbördan? Och till vilka kostnader, med hur många arbetstimmar och hur många anställda respektive förtroendevalda?

Dagens regioner fungerar som ett kitt som håller samman de spretiga branscherna inom Seko. Enligt förslaget ska dagens regioner omorganiseras så till den grad att de i princip endast kommer att administrera utbildning och studier. Vi ställer oss frågande till varför vi utan dagens regioner över huvud taget ska vara ett (1) fackförbund och inte nio (9) stycken – det vill säga lika många som dagens branscher? Att avpollettera dagens regioner i enlighet med utredningens förslag kan faktiskt vara ett onödigt men effektivt sätt för förbundet att helt enkelt skjuta sig själv i foten.

Förhandlingsorganisation → Nationell klubb

Ett av förslagen i utredningsrapporten är att dagens förhandlingsorganisationer ska omvandlas till nationella klubbar samtidigt som de lokala klubbar som i dag tillhör förhandlingsorganisationerna ska omvandlas till sektioner under de nationella klubbarna. Arbetsgruppens rapport menar att det faktum att vissa klubbar i framtiden kommer att vara sektioner inte kommer att ha någon större betydelse och att det bara handlar om olika ord för samma sak. Rent semantiskt måste vi ändå hävda att orden har olika innebörd: en klubb är en självständig enhet, medan en sektion är att betrakta som en underavdelning till något annat. Vidare innebär förslaget en mycket påtaglig förändring i det lokala fackliga arbetet för de lokala klubbar som påverkas. De blir fräntagna sin ekonomi som man över tid och kollektivt byggt upp. De förlorar också möjliga vägar att skicka motioner till kongressen, vilket vi i tidigare resonemang konstaterat vara dåligt – att minska medlemsgruppers möjlighet till inflytande bara för att andra i dagsläget har färre möjligheter till inflytande.

De nationella klubbarna ska enligt förslaget också ta över de huvudsakliga arbetsuppgifterna som i dag åläggs de lokala klubbarna. Dagens förhandlingsorganisationer behandlar i dag främst frågor rörande avtal. De bedriver oss vederligen ingen medlemsnära rekrytering eller agitation. Vi kan inte se att dagens förhandlingsorganisationer i sin nya roll som nationella klubbar kommer att klara av arbetsbördan som förslaget innebär.

Kollektivavtalsförhandlingar är en stor och viktig del av fackets uppgift, det är givet. Det finns också andra viktiga förhandlingar som behöver skötas i en fackförening. Med det sagt anser vi att rapporten förenklar vad en fackförenings uppdrag är, när man säger att den ”absolut viktigaste uppgiften för Seko är att företräda våra medlemmar i förhandlingar”. Man utgår ifrån EN nivå i Seko när det i själva verket finns flera. På medlemsnära nivå är det ofta viktigare att *undvika* att hamna vid förhandlingsbordet. När lokala frågor går så långt som till förhandling beror det ofta på att en medlem behandlats fel, att avtalsbrott begåtts eller att arbetsgivaren vill driva igenom en försämring för sina anställda. I sådana lägen kanske man kan hävda att den viktigaste uppgiften för

facket i stället är att bidra till att medlemmarna känner till och vågar stå upp för sina rättigheter?

Enligt organisationsutredningens direktiv ska arbetet präglas av ”fokus på medlemmars intresse, det demokratiska inflytandet och på den fackliga verksamheten på arbetsplatsen”. För att återknyta till just vår klubbs arbete och att vi anser oss vara en välfungerande klubb, så måste den fackliga kärnverksamheten vara det arbete vi utför på arbetsplatsen.

Det här förslaget styr, sina fina formuleringar till trots, bort inflytandet från den lokala verksamheten och uppåt i organisationsleden. Förslag som innebär att man förhindrar möjlighet till inflytande, och möjligheten till en egen ekonomi lokalt, kan aldrig vara förenligt med organisationsutredningens direktiv.

Sammanfattning och slutord

Om vad som står i organisationsutredningens slutrapport blir verklighet är vi tveksamma till att Seko kommer att vara ett förbund som vi vill vara medlemmar i. Man föreslår att slå sönder fungerande delar som såsom regioner, Seko Sjöfolk och lokala klubbar med aktiv och medlemsnära verksamhet, till förmån för något ytterst ovisst. Ovisst vad gäller både ekonomi, medlemsdemokrati och organisation. Samtidigt förlitar man sig på att i dag engagerade förtroendevalda ska vilja ta med sig sin kompetens till andra, ibland helt tandlösa, delar av förbundet, och att man ska kunna behålla medlemmar.

Utredningen syftar till att göra organisationen tydligare. Vi ser inte att arbetsgruppens förslag är tillräckligt tydliga eller färdiga. En omorganisering av det slag som rapporten föreslår skulle snarast vara ett enda stort experiment där ingen har en aning om hur det kommer att fungera i praktiken eller vad det kommer att kosta i slutändan.

Vi förtroendevalda är inte, som det står i organisationsutredningens slutrapport, några ”eldsjälar”. Vi är människor som blivit förtroendevalda på våra arbetsplatser för att tillsammans med våra arbetskamrater göra våra arbetsplatser bättre. Där måste det fackliga arbetet börja, och vi ser inte att denna slutrapport bidrar alls till aktiv och ökad medlemsnära verksamhet.

Förslagen i denna organisationsutredning kan inte genomdrivas.

*Styrelsen
Seko Lokförarna SJ Stockholm/Hagalund
Stockholm 2024-04-16*